

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su vam potrebne dodatne informacije, pogledajte naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Informativna naznaka o sudskoj praksi Suda broj 139

Mart 2011. godine

Giuliani i Gaggio protiv Italije - 23458/02

Presuda od 24.3.2011 [VV]

Član 2.

Pozitivne obaveze

Član 2-1

Život

Djelotvorna istraga

Član 2-2

Korištenje sile

Smrt jednog demonstranta koja je uslijedila nakon pucanja jednog pripadnika sigurnosnih snaga na Samitu G8: *nema povrede*

Činjenice – Za vrijeme dozvoljenih demonstracija u toku sastanka G8 u Đenovi, izbili su krajnje nasilni sukobi između antiglobalizacijskih aktivista i snaga za održavanje javnog reda i mira. Džip snaga javnog reda i mira sa trojicom karabinjera je bio zaustavljen te su ga napali demonstranti. Jedan od karabinjera, kojeg je zahvatio suzavac, je dobio dozvolu od svog komandira da uđe u džip da bi izbjegao napade. Povrijeđen i u panici, on je ispalio dva metka prema vanjskom dijelu vozila i smrtno ranio Carla Giulianija u lice. Pokušavajući da pomjeri vozilo, vozač je prešao dva puta preko beživotnog tijela mladića. Italijanske vlasti su odmah pokrenule istragu. Protiv karabinjera koji je pucao i vozača vozila je pokrenut krivični postupak zbog djela ubistva s namjerom.

Autopsija je pokazala da je smrt uzrokovana ispaljenim metkom. Ured javnog tužioca je naložio tri vještačenja te je dozvolio kremiranje tijela. Istražni sudija je obustavio postupak.

Presudom od 25. augusta 2009. godine (vidi, Informativna naznaka broj 122), Vijeće Suda je jednoglasno odlučilo da nije došlo do kršenja člana 2. u smislu pretjeranog korištenja sile. Ono je odlučilo, sa pet glasova naspram dva glasa, da član 2, koji se odnosi na pozitivnu obavezu države da zaštiti život, nije prekršen, i sa četiri glasa naspram tri glasa, da nije došlo do kršenja proceduralnih obaveza države iz tog člana.

Pravo – Član 2: (a) Materijalni aspekt

(i) *Korištenje smrtonosne sile*: Trenuci koji su prethodili korištenju smrtonosne sile i koji su uslijedili nakon korištenja smrtonosne sile karabinjera su fotografisani i snimljeni kamerom. Iz njih jasno proizilazi da je došlo do nezakonitog i veoma nasilnog napada na vozilo pripadnika javnog reda i mira, koje je samo pokušavalo napustiti tu lokaciju te nije predstavljalo prijetnju demonstrantima. U toj krajnje napetoj situaciji, Carlo Giuliani je odlučio pokupi apart za gašenje požara koji je bio na tlu, podigao ga je do visine svojih prsa s očiglednom namjerom da ga baci na osobe u vozilu. Karabinjer je njegov postupak mogao opravdano protumačiti na način da, uprkos činjenici da ga je karabinjer usmeno upozorio i da mu je pokazao svoj pištolj, napad na džip neće prestati, niti će se njegov intenzitet smanjiti. Pored toga, velika većina demonstranata je nastavila sa napadom. Zbog toga je iskrena ubijeđenost karabinjera da je njegov život i život njegovih kolega u opasnosti mogla biti samo čvršća. To je opravdalo pribjegavanje smrtonosnim sredstvima odbrane kao što je ispaljivanje metaka. Osim toga, smjer metaka nije ustanovljen sa sigurnošću. Da bi odbranio sebe, karabinjer je mogao samo pucati na uskom prostoru između rezervnog točka i krova džipa. Činjenica da je metak ispaljen u taj prostor, što je dovelo do rizika od uzrokovanja povreda jednom od napadača ili čak do rizika da ga smrtno rani, do čega je nažalost došlo, ne znači po sebi da je prekoračeno odbrambeno djelovanje ili da je ono bilo nesrazmjerno. Prema tome, korištenje smrtonosne sile je bilo apsolutno neophodno pri "odbrani bilo koje osobe od nezakonitog nasilja" u smislu člana 2. stav 2. tačka (a).

Zaključak: nema povrede (trinaest glasova naspram četiri glasa).

(ii) *Zakonodavni okvir koji regulira korištenje smrtonosne sile i oružje koje koriste snage javnog reda i mira*: tekst odredbi koje reguliraju korištenje sile u ovom predmetu nije u potpunosti identičan tekstu člana 2, ali se ipak ponavlja, a razlika u tekstu se može prevazići tumačenjem domaćih sudova. Argument da bi snage javnog reda i mira trebale biti opremljene nesmrtonosnim oružjem nije relevantan u slučaju u kojem je neka osoba ubijena za vrijeme iznenadnog i nasilnog napada koji je predstavljao neposrednu i ozbiljnu prijetnju životima trojice karabinjera.

Zaključak: nema povrede (deset glasova naspram sedam glasova).

(iii) *Da li su organizacija i planiranje operacija bili u skladu sa obavezom zaštite života*: Iznenadan napad na džip nekoliko minuta prije smrtonosnog ispaljivanja metaka se desio u momentu relativnog mira te se nije mogao predvidjeti. Osim toga, veliki broj osoblja koji je pripadao specijalnim jedinicama ili je prošao specijalnu obuku je bio razmješten kako bi obezbjeđivao mjesto događaja. Imajući u vidu njihov broj, nije bilo moguće da svi imaju dugogodišnje iskustvo i/ili da su prošli obuku koja je trajala nekoliko mjeseci ili godina. Takav zahtjev bi se mogao nametnuti samo u slučaju kada snage za održavanje javnog reda i mira

imaju metu koja je precizna te se može odrediti. Prema tome, nije moguće ustanoviti kršenje člana 2. samo na osnovu selekcije, u svrhu Samita G8 u Đenovi, jednog karabinjera koji je imao samo dvadeset godina i jedanaest mjeseci u to vrijeme i koji je bio u službi samo deset mjeseci. Osim toga, djelovanje karabinjera za vrijeme napada na džip nije dovelo do kršenja materijalnog aspekta člana 2. Konačno, odluke koje su donijeli karabinjeri neposredno prije napada na džip u pogledu izbora vozila, ruta i nošenja oružja ranjenog karabinjera koji nije bio sposoban da ostane na dužnosti nisu predmet nikakve kritike. U vezi sa događajima nakon smrtonosnog pucanja, ne postoje dokazi da je pomoć ukazana Carlu Giulianiju bila neadekvatna ili zakašnjela i/ili da je prelazak džipa preko njegovog tijela bilo djelo koje je učinjeno namjerno. U svakom slučaju, kao što je pokazao nalaz autopsije, povrede na mozgu su bile tako teške da su dovele do smrti za nekoliko minuta. Prema tome, italijanske vlasti nisu prekršile svoju obavezu da učine sve što se razumno može očekivati od njih u smislu obezbjeđivanja nivoa garancija koje se iziskuju za vrijeme operacija koje potencijalno uključuju korištenje smrtonosne sile.

Zaključak: nema povrede (deset glasova naspram sedam glasova).

(b) *Proceduralni aspekt* – Domaća istraga je bila dovoljno djelotvorna da bi omogućila da se odredi da li je korištenje smrtonosne sile bilo opravdano i da li je organiziranje i planiranje policijskih operacija bilo u skladu sa obavezom zaštite života. Iako podnosioci predstavke (roditelji i sestra Carla Giulianija) nisu mogli biti stranke u građanskom postupku, oni su ipak imali prava i ovlaštenja kao oštećene stranke, koja su koristili za vrijeme istrage. Osim toga, činjenica, da je obavještenje o autopsiji saopćeno jedva tri sata prije njenog početka, može u praksi dovesti do toga da korištenje ovlaštenja oštećene stranke, da odredi vještaka po izboru i da osigura prisustvo vještaka pri forenzičkom ispitivanju, bude otežano, pa čak i nemoguće. Dakle, član 2. ne iziskuje po sebi da se srodnicima žrtve dodijeli ta mogućnost. U pogledu činjenice da ljekari sudske medicine nisu izvadili i zabilježili djelić metka koji je bio u glavi žrtve, korištenje sile bi bilo opravdano u svakom slučaju, kao što se zapaža u smislu materijalnog aspekta člana 2. Slijedi da sporni metalni djelić nije bio krucijalan za djelotvornost istrage. Sud dalje ističe da je kremiranje tijela, koje je onemogućilo bilo koje dalje forenzičko ispitivanje, bilo dozvoljeno na zahtjev podnosilaca predstavke.

Dokazi do kojih je došlo tužilaštvo, a naročito snimak napada na džip, su vodili zaključku van svake razumne sumnje da je karabinjer djelovao u samoodbrani, što predstavlja opravdan osnov prema italijanskom krivičnom pravu. Ne može se reći da su organi tužilaštva pasivno prihvatili verziju koju su obezbijedili pripadnici snaga za održavanje javnog reda i mira umiješani u događaje. Činjenica da su karabinjeri bili zaduženi za izvjesne provjere tehničke i objektivne prirode nije uticalo na nepristrasnost istrage. Delikatnija pitanja se postavljaju u pogledu određivanja vještaka za balistiku od strane tužilačkih organa, koji je otvoreno branio stanovište, u jednom članku napisanom u jednoj ekspertnoj reviji, da je karabinjer djelovao u samoodbrani. Budući da je cilj ekspertnih analiza koje su naložene u okviru istrage, između ostalog, bio obezbjeđivanje dokaza za ili protiv tog stajališta, prisustvo vještaka koji je imao unaprijed stvoreno mišljenje u tom pogledu je bilo daleko od uvjeravajućeg. Ipak, predmetni vještak je bio samo jedan član četveročlanog tima, a provjere koje je on tražio da se obave u svrhu balističkog vještačenja su u osnovi, po prirodi, bile objektivne i tehničke prirode. Prema tome, njegovo prisustvo nije moglo po sebi ugroziti nepristrasnost domaće istrage. Osim toga, podnosioci predstavke nisu ustanovili da je istrazi nedostajala nepristrasnost i neovisnost. Konačno, istraga je vođena sa potebnom revnošću te se ne može reći da su pretjerana kašnjenja ili protek vremena ugrozili istragu.

Zaključak: nema povrede (deset glasova naspram sedam glasova).

Veliko vijeće je također odlučilo, sa trinaest glasova naspram četiri glasa, da član 13. nije prekršen i, jednoglasno, da član 38. nije prekršen.

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. On može biti preuzet sa baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, HUDOC, (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud proslijedio. On može biti reproduciran u nekomercijalne svrhe pod uslovom da puni naziv predmeta bude citiran, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i pozivanjem na Fond povjerenja za ljudska prava. Poziva se bilo koja osoba koja želi da se služi ovim prevodom, u potpunosti ili djelomično, u komercijalne svrhe da kontaktira publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.

Click here for the [Case-Law Information Notes](#)